

Nr 815

Av herr **Stenberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 184, med förslag till lag om skydd för vissa kartor, m. m.*

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 184 föreslås lag om skydd för vissa kartor m. m. Kartverket skall få "författarrätt" till av dem upprättade officiella kartor, men under riksdagens prövning kommer däremot ej hur denna författarrätt skall utnyttjas.

De kartor som rikets allmänna kartverk framställer för försäljning till allmänheten, trycks och förläggs f. n. av ett enskilt företag, Generalstabens litografiska anstalt.

Allteftersom kartverkets kartor och särskilt då den topografiska kartan under senare år kommit mer och mer till användning för olika ändamål, har särtryck framställts även av andra tryckerier än anstalten. Detta har gått för sig eftersom någon lagstadgad ensamrätt för staten beträffande dessa kartor ej funnits. Anstalten har inte varit nöjd med dessa förhållanden och därför vid kontraktsförhandlingar med kartverket ivrat för att staten måste skaffa sig ensamrätt, givetvis i den förvissningen att anstalten därefter skulle få denna ensamrätt överlåten på sig.

Anstalten har enligt propositionen (s. 8) förklarat, att förläggandet av den ekonomiska kartan går med förlust, men att denna förlust beräknas bli uppvägd exempelvis av försäljning av särtryck av den topografiska kartan. Denna finansieringsmetod är ganska avslöjande för hur det skulle bli, om anstalten finge ensamrätt till kartverkets kartor. Beställare av dessa särtryck torde i huvudsak kunna hänföras till två kategorier. Den ena är sådana beställningar, som avser särtryck för skolornas hembygdsundervisning och friluftsliv. Den andra kategorien är idrottsföreningar och andra ideella sammanslutningar, som för sin verksamhet behöver ha tillgång till särtryck. Båda dessa kategorier har redan nu inte kunnat acceptera anstaltens prissättning och långa leveranstider och för den skull stimulerat en nyttig konkurrens genom att i viss utsträckning anlita andra tryckerier. Får anstalten ensamrätt till kartorna, får dessa beställare tydligen räkna med att inte blott behöva betala kostnaden för särtrycken utan även förlusten på förläggandet av ekonomiska kartan. Det är därför fullt naturligt, att varken kommuner eller idrottsföreningar och andra ideella sammanslutningar har råd eller lust att utan villkor vara hänvisade till anstalten som enda kartleverantör.

Flera av de i propositionen redovisade remissyttrandena är kritiska just mot tillämpningen av den föreslagna ensamrätten. Särskilt bör uppmärksammas de betänkligheter som anförts av Svenska landskommunernas förbund, Sveriges

skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges riksidrottsförbund. Dessa sammanslutningar representerar utan tvivel ett mycket stort och legitimt kartbehov, som bör kunna tillgodoses utan onödiga kostnader för beställaren.

Lantmäteristyrelsen har även varit starkt kritisk mot att en blivande förlagsrätt utnyttjas exklusivt. Vägförvaltningarna och andra statliga organ behöver ideligen kopior av ekonomiska kartans svartryck. För de leveranser härav som sker genom lantmäterikontoren är lantmäteristyrelsen tills vidare nödsakad att betala en viss royalty. Enligt lantmäteristyrelsen bör värdet av den monopolställning, som ett enskilt företag (anstalten) skulle få, i varje fall utredas innan några avtal träffas, varjämte en eventuell ensamrätt bör tillkomma kronan och icke något enskilt ämbetsverk.

Auktorrättskommittén har avstyrkt lagförslaget under hänvisning till att problemet om författarrätt till kartor kommer att beröras i ett kommande betänkande. Detta betänkande har nu framlagts, varför det synes vara onödigt att dellagstifta på detta område innan auktorrättskommitténs förslag remissbehandlats och föranlett förslag om lagstiftning. Av propositionen framgår tydligt att själva begagnandet av författarrätten till kartor är ett brännande problem.

Det kan visserligen sägas att staten får det bästa ekonomiska utbytet av vissa kartor om ensamrätten upplåtes till ett *enda* företag. Landets många kartkonsumenter kan å andra sidan fordra att få denna av staten framställda nyttighet till lägsta möjliga pris och utan att behöva stå i kö hos *ett* företag. Friheten från monopol är också värd en del.

Med stöd av vad som här anförts hemställer vi,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 184 måtte av riksdagen avslås och att frågan om författarrätt till statens officiella kartor måtte upptagas i samband med det förslag till lagstiftning, som kan föranledas av auktorrättskommitténs nyss framlagda betänkande,

att om huvudyrkandet ej vinner riksdagens bifall, sådan ändring göres i förslaget till lag om skydd för vissa kartor att författarrätten skall tillkomma Kungl. Maj:t och icke de enskilda ämbetsverken, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t understryker vikten av att förlagsrätten till dessa kartor icke handhaves så att olägenhet i ekonomiskt och annat avseende uppstår för landets kartkonsumenter.

Stockholm den 30 oktober 1956

N. Stenberg

Henry Allard

Ture Königson

Harald Larsson

Jean Braconier

Ernst Jacobsson

Erik Adamsson

Nils Agerberg

Gunnar Larsson
i Luttra

Olof Johansson,
öckerö